

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES

**Ο ρόλος των διεθνών δρώντων
στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας.
Η πολύπλοκη σχέση μεταξύ
εθνικής και διεθνούς ασφάλειας.**

Βασιλική Καϊδαντζή

Ερευνητική Εργασία νο. 67

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΕΔΙΣΑ

Δρ. Ανδρέας Γ. Μπανούτσος	Πρόεδρος
Δρ. Παναγιώτης Σφαέλος	Αντιπρόεδρος & Δ/ντης Ερευνών
Βασίλης Παπαγεωργίου	Γενικός Γραμματέας
Αργέττα Μαλιχουτσάκη	Οικονομική Διαχειρίστρια
Ευάγγελος Διπλάρας	Μέλος
Ευάγγελος Κούλης	Μέλος
Αναστασία Τσιμπίδη	Μέλος

© 2021 Center for International Strategic Analyses (KEDISA, All Rights Reserved)

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without permission of the publisher

“Ο ρόλος των διεθνών δρώντων στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η πολύπλοκη σχέση μεταξύ εθνικής και διεθνούς ασφάλειας.”

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΕΔΙΣΑ - ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ
ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ KEDISA - CENTER FOR
INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES

Βασιλική Καϊδαντζή

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
Παγκόσμια Αντιτρομοκρατική Στρατηγική ΟΗΕ (UN Global Counter-Terrorism Strategy)	3
○ Συμβούλιο Ασφαλείας ΟΗΕ (UN Security Council)	3
○ Γενική Συνέλευση ΟΗΕ (UN General Assembly).....	5
○ Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΟΗΕ (UN Human Rights Council)	6
○ Γραφείο Ναρκωτικών και Εγκληματικότητας ΟΗΕ (UN Office of Drugs and Crime).....	6
○ Office on Responsibility to Protect (R2P).....	7
Αντιτρομοκρατική Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Union Counter-Terrorism Strategy)	8
○ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (European Council)	10
○ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission)	10
○ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (European Parliament)	11
○ Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (European Police Office-Europol)	11
○ Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (European Union External Action-EEAS).....	12
Σχέση Εθνικής και Διεθνούς Νομοθεσίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. ...	12
Απειλή της εθνικής κυριαρχίας από την διεθνή νομοθεσία?	14
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	17
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	18

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τον τελευταίο αιώνα και ιδίως τα τελευταία 20 χρόνια, η διάδοση της τρομοκρατίας αποτελεί σοβαρή απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια καθώς υπονομεύει τις ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Πέρα από το καταστροφικό ανθρώπινο κόστος της τρομοκρατίας, τέτοιου είδους ενέργειες αποσκοπούν στην αποσταθεροποίηση των κυβερνήσεων και στην υπονόμευση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτής της απειλής είναι ιδιαίτερα δύσκολη δεδομένης της πολύπλοκης και συνεχώς εξελισσόμενης φύσης της τρομοκρατικής δραστηριότητας. Τα κίνητρά της, η χρηματοδότηση, οι μέθοδοι επίθεσης και η επιλογή του στόχου αλλάζουν διαρκώς. Λόγω της πολύπλοκης λοιπόν φύσης της, ο ισχυρός συντονισμός και η συνεργασία εντός των εθνικών κυβερνήσεων και μεταξύ κρατών και οργανισμών σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο αποτελεί ουσιαστικής σημασίας για την αποτελεσματική καταπολέμηση της τρομοκρατίας, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών καθώς επίσης και τη συνδρομή στη διερεύνηση και δίωξη τέτοιου είδους περιπτώσεων.

Στην συγκεκριμένη λοιπόν έρευνα θα αναλύσω τις προσπάθειες των διεθνών δρώντων στον αγώνα καταπολέμησης της τρομοκρατίας, δίνοντας έμφαση στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και στην Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και κάθε οργάνου ξεχωριστά που συμβάλλει με τον τρόπο του στην καταπολέμηση τρομοκρατικών ενεργειών.

Στην συνέχεια, θα προχωρήσω στην ανάλυση δύο σημαντικών προβληματισμών, που αφορούν: α) την εύθραυστη σχέση μεταξύ της διεθνούς και της εθνικής νομοθεσίας και κατά πόσο συνεργάζονται εναρμονισμένα λαμβάνοντας τις βέλτιστες αποφάσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου, έχοντας λάβει υπόψη τα συμφέροντα τους η κάθε πλευρά ξεχωριστά και β) την υποψία απειλής της εθνικής κυριαρχίας από την διεθνή νομοθεσία στις περιπτώσεις που η δεύτερη οφείλει να λάβει άμεση δράση για τον περιορισμό τέτοιου είδους πράξεων.

Παγκόσμια Αντιτρομοκρατική Στρατηγική ΟΗΕ (UN Global Counter-Terrorism Strategy)

Η βάση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε διεθνές επίπεδο, αποτελείται από μια στρατηγική διακυβερνητικής συνεργασίας. Παρόλο που μέχρι και την απαρχή του 21^{ου} αιώνα, τα κράτη αδυνατούσαν να συμφωνήσουν σε μία Συλλογική Σύμβαση, ένας μεγάλος αριθμός τρομοκρατικών εγκλημάτων είχε προσδιοριστεί σε δώδεκα συμβάσεις από το 1963 και έπειτα.¹ Μετά την οδυνηρή όμως τρομοκρατική επίθεση των Δίδυμων Πύργων που έλαβε χώρα τον Σεπτέμβριο του 2001, η διεθνής κοινότητα αναγκάστηκε να λάβει αυστηρότερα μέτρα προκειμένου να αντιμετωπίσει ενεργά την τρομοκρατική δραστηριότητα. Η απόφαση των Ηνωμένων Εθνών τον Σεπτέμβριο του 2006 για την δημιουργία μίας Παγκόσμιας Στρατηγικής με σκοπό την ενίσχυση της εθνικών, περιφερειακών και διεθνών προσπάθειών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, εγκρίθηκε με ομοφωνία. Η Στρατηγική αυτή θέλοντας να στείλει ένα ηχηρό μήνυμα ενάντια σε οποιαδήποτε μορφή και εκδήλωση τρομοκρατίας, προχώρησε στη λήψη ατομικών και συλλογικών μέτρων για την πρόληψη αλλά και τον περιορισμό της. Έχοντας λοιπόν λάβει την μορφή ψηφίσματος αλλά και ενός προσαρτημένου σχεδίου δράσης, αποτελείται από 4 βασικούς πυλώνες: α) Αντιμετώπιση των συνθηκών που εννοούν την εξάπλωση της τρομοκρατίας, β) Μέτρα για την αντιμετώπιση και πρόληψη της τρομοκρατίας σε οποιαδήποτε μορφή της, γ) Μέτρα για την ενίσχυση της ικανότητας των κρατών να προλαμβάνουν και να καταπολεμούν την τρομοκρατία καθώς επίσης και ενίσχυση του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών στον τομέα αυτό και τέλος δ) Μέτρα που θα εξασφαλίζουν τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και του 'κράτους δικαίου' ως θεμελιώδης βάση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.² Με την σειρά της η Γενική Συνέλευση επανεξετάζει την Αντιτρομοκρατική Στρατηγική κάθε δύο χρόνια, καθιστώντας τη ένα ζωντανό έγγραφο εναρμονισμένο με τις προτεραιότητες των κρατών μελών στον τομέα της αντιμετώπισης της τρομοκρατίας. Η επόμενη αναθεώρηση μάλιστα, προβλέπεται για τον Ιούνιο/Ιούλιο του 2020.

ο Συμβούλιο Ασφαλείας ΟΗΕ (UN Security Council)

Με την σειρά του, το Συμβούλιο Ασφαλείας μετά τα γεγονότα της 1^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001, τόνισε τις υποχρεώσεις των χωρών να αποτρέψουν τρομοκρατικές επιθέσεις μέσω των ψηφισμάτων 1368 και 1373 αντίστοιχα, τα οποία καταδίκασαν κάθε ενέργεια της διεθνούς τρομοκρατίας ως απειλή για την παγκόσμια ειρήνη και τη διεθνή ασφάλεια. Επομένως υπήρχε η ανάγκη να καταπολεμηθούν με οποιοδήποτε διαθέσιμο νομικό μέσο.³ Για αυτό τον λόγο, το Συμβούλιο Ασφαλείας, στις 28

¹ Arend Jan-Michael και Heinz S. Wolfgang (2005) *The International Fight against Terrorism and the Protection of Human Rights*, German Institute for Human Rights σελ.10, https://www.institut-fuer-menschenrechte.de/uploads/tx_commerce/study_the_international_fight_against_terrorism_and_the_protection_of_human_rights.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

² United Nations-Office of Counter Terrorism, <https://www.un.org/counterterrorism/un-global-counter-terrorism-strategy>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

³ Arend Jan-Michael και Heinz S. Wolfgang (2005) *The International Fight against Terrorism and the Protection of Human Rights*, German Institute for Human Rights σελ.11, https://www.institut-fuer-menschenrechte.de/uploads/tx_commerce/study_the_international_fight_against_terrorism_and_the_protection_of_human_rights.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

Σεπτεμβρίου του 2001, με ομόφωνη έγκριση, προχώρησε στην εγκαθίδρυση της Επιτροπής Αντιτρομοκρατίας (Counter Terrorism Committee-CTC), η οποία απαρτίζεται από τα 15 Μέλη του ΣΑ, τα οποία έχουν ως στόχο την εφαρμογή ορισμένων μέτρων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της νομικής και θεσμικής τους ικανότητας να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε τρομοκρατική ενέργεια στο εσωτερικό των κρατών αλλά και παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένης της λήψης μέτρων για: α) Ποινικοποίηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αλλά και όποιας άλλης βοήθειας που σχετίζεται με τρομοκρατικές πράξεις στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών και προσάρτηση των παραβατών στη δικαιοσύνη, β) Πάγωμα ή καθυστέρηση των κεφαλαίων που σχετίζονται με πρόσωπα που εμπλέκονται σε τρομοκρατικές ομάδες και παράλληλη απαγόρευση όλων των μορφών οικονομικής υποστήριξης στις ομάδες, γ) Αναστολή της παροχής ασφαλούς καταφυγίου, συντήρησης ή υποστήριξης τρομοκρατών και τέλος δ) Διακρατική αλλά και διεθνής Συνεργασία με σκοπό την έρευνα, την ανίχνευση, την δίωξη αλλά και την έκδοση των εμπλεκόμενων ατόμων σε τέτοιου είδους ενέργειες.⁴ Μάλιστα, στην Σύνοδο των Υπουργών Εξωτερικών τον Ιανουάριο του 2003, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, ψήφισε το σχέδιο 1456, σύμφωνα με το οποίο τα μέτρα κατά τον τρομοκρατικών ενεργειών, οφείλουν να είναι σύμφωνα με τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, στην προστασία των προσφύγων και στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Το συγκεκριμένο ψήφισμα έθεσε ως έναν επιπλέον στόχο την βελτίωση του διαλόγου μεταξύ των κρατών καθώς επίσης και την ενίσχυση της κατανόησης διαφορετικής κουλτούρας και πολιτισμών προκειμένου να περιοριστεί αποτελεσματικότερα κάθε τρομοκρατική πράξη. Τέλος, βασικό στοιχείο της Επιτροπής, αποτελεί η συστηματική προώθηση της Παγκόσμιας Αντιτρομοκρατικής Στρατηγικής, προκειμένου τα κράτη να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τα μέτρα της που στην συνέχεια θα βελτιώσουν την θεσμική ικανότητα των χωρών να ανταποκριθούν σε εθνικές και παγκόσμιες τρομοκρατικές επιθέσεις.

Προκειμένου να διευκολύνει περαιτέρω την διαχείριση αυτού του ογκώδους έργου, το 2004, σύμφωνα με την απόφαση 1535, το ΣΑ εγκαθίδρυσε την Εκτελεστική Διεύθυνση της Επιτροπής Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας (The Counter Terrorism Committee Executive Directorate-CTED), με σκοπό να βοηθήσει στις εργασίες τις επιτροπής, συντονίζοντας παράλληλα την διαδικασία εφαρμογής των ψηφισμάτων που θέτουν τα μέτρα καταπολέμησης της τρομοκρατίας, όπως το 1373. Αναλυτικότερα, η Εκτελεστική Επιτροπή, περιλαμβάνει γύρω στα 40 μέλη προσωπικό, οι μισοί από τους οποίους είναι νομικοί εμπειρογνώμονες που αναλύουν τις εκθέσεις που υποβάλλουν τα κράτη, σε τομείς όπως η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, οι συνοριακοί και τελωνειακοί έλεγχοι και η ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών. Διαθέτει επίσης έναν ανώτερο αξιωματούχο για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Χωρίζεται σε δύο τμήματα: α) το Γραφείο Αξιολόγησης και Τεχνικής Βοήθειας (Assessment and Technical Assistance Office-ATAO), το οποίο χωρίζεται περαιτέρω σε τρεις γεωγραφικές ομάδες, οι οποίες επιτρέπουν στους

⁴ Security Council-Counter Terrorism Committee, <https://www.un.org/sc/ctc/about-us/>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

εμπειρογνώμονες να ειδικευτούν σε συγκεκριμένες περιοχές του κόσμου, και ένα Γραφείο Διοίκησης και Πληροφοριών (Administrative and Information Office-AIO).⁵

ο **Γενική Συνέλευση ΟΗΕ (UN General Assembly)**

Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών Antonio Guterres, το 2017, πραγματοποιώντας μία από τις σημαντικότερες θεσμικές μεταρρυθμίσεις στην ιστορία των Ηνωμένων Εθνών με σκοπό την παραχώρηση βοήθειας στα κράτη-μέλη να εφαρμόσουν αποτελεσματικότερα την Παγκόσμια Αντιτρομοκρατική Στρατηγική, προχώρησε στην δημιουργία του Γραφείου Αντιτρομοκρατίας των ΗΕ (Office of Counter-Terrorism-UNOCT), μετά την έγκριση του ψηφίσματος 71/921 της Γενικής Συνέλευσης.⁶ Σημαντική επίσης κίνηση του Γενικού Γραμματέα, υπήρξε το ίδιο χρονικό διάστημα, η μεταφορά του Παγκόσμιου Συμφώνου Συντονισμού για την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας (UN Global Counter-Terrorism Coordination Compact) και του Κέντρου Αντιτρομοκρατίας των ΗΕ (UN Counter-Terrorism Centre- UNCT) από το Τμήμα Πολιτικών και Ειρηνευτικών Υποθέσεων του ΟΗΕ(UN Department of Political and Peacebuilding Affairs) στο νέο αυτόνομο Γραφείο Αντιτρομοκρατίας(UNOCT).⁷

Ειδικότερα, το Παγκόσμιο Σύμφωνο Συντονισμού για την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας, το οποίο αντικατέστησε την Ειδική Ομάδα Αντιτρομοκρατικής Στρατηγικής (Counter-Terrorism Implementation Task Force-CTITF), αποτελεί το μεγαλύτερο πλαίσιο συντονισμού μεταξύ των τριών πυλώνων των εργασιών των Ηνωμένων Εθνών: α)ειρήνη και ασφάλεια, β)βιώσιμη ανάπτυξη, γ)ανθρώπινα δικαιώματα και ανθρωπιστικές υποθέσεις.⁸ Αφού υπογράφηκε από το Γενικό Γραμματέα σε συμφωνία με τους επικεφαλής 36 εθνότητων των ΗΕ, της INTERPOL και του Παγκόσμιου Οργανισμού Τελωνείων, τον Φεβρουάριο του 2018, αποτέλεσε σημαντικό βήμα για την ενίσχυση του συντονισμού και της συνοχής στο έργο των Ηνωμένων Εθνών, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας καθώς επίσης και την υποκείμενη διάδοση του βίαιου εξτρεμισμού.⁹

Όσον αφορά τώρα το Κέντρο Αντιτρομοκρατίας των ΗΕ, το οποίο λειτουργεί από το 2011, συμβάλλει με την σειρά του στην παροχή τεχνικής βοήθειας και ανάπτυξης ικανοτήτων σε παγκόσμιο, περιφερειακό αλλά και εθνικό επίπεδο έχοντας ως βασικό γνώμονα τους 4 βασικούς πυλώνες της Παγκόσμιας Αντιτρομοκρατικής Στρατηγικής. Επικεντρώνεται κυρίως σε χώρες και περιφέρειες ευάλωτες στην τρομοκρατία, ιδίως στην Αφρική, τη Μέση Ανατολή καθώς επίσης την Κεντρική και Νότια Ασία.¹⁰

⁵ Security Council-Counter Terrorism Committee, <https://www.un.org/sc/ctc/about-us/>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

⁶ UN General Assembly Resolution 71/291 (2017), <https://www.undocs.org/a/res/71/291>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

⁷ UN General Assembly Resolution A/71/858 (2017), <https://undocs.org/A/71/858>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

⁸ United Nations – Office of Counter-Terrorism, <https://www.un.org/counterterrorism/global-ct-compact>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

⁹United Nations (2018), *Secretary-General Signs United Nations Coordination Compact with 36 Entities to End Terrorism, Violent Extremism Worldwide*, <https://www.un.org/press/en/2018/sgsm18907.doc.htm>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

¹⁰ United Nations - Office of Counter-Terrorism, <https://www.un.org/counterterrorism/what-we-do>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

Το Γραφείο Αντιτρομοκρατίας των ΗΕ από την πλευρά του, διαθέτει 5 βασικές λειτουργίες, εκ των οποίων οι σημαντικότερες αφορούν την ενίσχυση του συντονισμού και της παροχής υποστήριξης στα κράτη- μέλη με στόχο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της ισορροπημένης εφαρμογής των 4 βασικών πυλώνων της Παγκόσμιας Αντιτρομοκρατικής Στρατηγικής, βελτίωση της προβολής και της κινητοποίησης των πόρων για τις προσπάθειες του Οργανισμού ενάντια στο φαινόμενο και τέλος παροχή διοικητικής θέσης στις εντολές της Γενικής Συνέλευσης. Το Συμβούλιο Ασφάλειας από την πλευρά του, μαζί με τα υπόλοιπα όργανα, συνεργάζεται στενά με το Γραφείο Αντιτρομοκρατίας προκειμένου να ενισχύσουν την ικανότητα των κρατών-μελών να προλαμβάνουν και να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα σε τέτοιου είδους ενέργειες.¹¹

ο **Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΟΗΕ (UN Human Rights Council)**

Ξεκινώντας από την Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (UN Commission of Human Rights), η οποία ιδρύθηκε το 1946 με σκοπό την ανάπτυξη του διεθνούς νομικού πλαισίου που προστατεύει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των ανθρώπων, και στην συνέχεια στη δημιουργία του Ύπατου Αρμοστή των ΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα (UN Office of the High Commissioner), ο οποίος αποτέλεσε την ηγετική οντότητα των ΗΕ με σκοπό πέρα από την διασφάλιση αλλά και την απόλαυση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καταλήγουμε στο Συμβούλιο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το οποίο μετά την ίδρυση του το 2006, αντικατέστησε την Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ανέλαβε τα ηνία για την υπεράσπιση τους με την βοήθεια των 47 κρατών-μελών, όντας ένα διακυβερνητικό σώμα εντός του συστήματος των ΗΕ.¹²

ο **Γραφείο Ναρκωτικών και Εγκληματικότητας ΟΗΕ (UN Office of Drugs and Crime)**

Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC) άρχισε να επικεντρώνεται σε θέματα αντιτρομοκρατίας το 1999. Μετά την έγκριση, το 2002, ενός ενισχυμένου προγράμματος δραστηριοτήτων, το Τμήμα Πρόληψης της Τρομοκρατίας της UNDOC (Terrorism Prevention Branch-TPB) είχε την δυνατότητα να παρέχει βοήθεια στα κράτη-μέλη για την επικύρωση και εφαρμογή των διεθνών νομικών πράξεων που σχετίζονται με την πρόληψη και την καταστολή της τρομοκρατίας.

Με την σειρά του, το συγκεκριμένο Τμήμα Πρόληψης, διαθέτει σχετικούς εμπειρογνώμονες που βρίσκονται σε διάφορα σημεία του πλανήτη και παρέχουν στρατηγική καθοδήγηση ενώ παράλληλα συντονίζουν πολιτικές και λειτουργίες διαχείρισης με στόχο την ανάπτυξη εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων για

¹¹ United Nations-Office of Counter-Terrorism, <https://www.un.org/counterterrorism/about>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

¹² United Nations-Human Rights Council, <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/AboutCouncil.aspx>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

την εφαρμογή των επιτόπιων αντιτρομοκρατικών δραστηριοτήτων του Γραφείου Ναρκωτικών και Εγκλημάτων (UNODC).¹³

Με το πέρασμα τον χρόνων, και συγκεκριμένα από το 2012 και ύστερα, το Τμήμα Πρόληψης της Τρομοκρατίας ανέλαβε, πέρα από την ενίσχυση της περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις καθώς επίσης και την προώθηση της κύρωσης και της εφαρμογής των 19 διεθνών νομικών πράξεων κατά της τρομοκρατίας, την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συνδυασμό με την υποστήριξη και συνδρομή στα θύματα τρομοκρατικών επιθέσεων.¹⁴

○ **Office on Responsibility to Protect (R2P)**

Η ευθύνη για την προστασία ενσαρκώνει μια πολιτική δέσμευση για τον τερματισμό των χειρότερων μορφών βίας και διώξεων. Επιδιώκει να περιορίσει το χάσμα μεταξύ των προ υπαρχουσών υποχρεώσεων των κρατών-μελών στο πλαίσιο της διεθνούς νομοθεσίας και της πραγματικότητας που αντιμετωπίζουν οι πληθυσμοί που διατρέχουν κίνδυνο γενοκτονίας, εγκλημάτων πολέμου, εθνοκάθαρσης και εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας.

Μετά τις βιαιοπραγίες που διαπράχθηκαν τη δεκαετία του 1990 στα Βαλκάνια και τη Ρουάντα, τις οποίες η διεθνής κοινότητα απέτυχε να αποτρέψει, αρκετές συστάσεις διαδέχθηκαν η μία την άλλη κατά την διάρκεια των Γενικών Συνελεύσεων από το 1999 και μετά, με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί η ιδέα της ευθύνης συνδεδεμένη με την κρατική κυριαρχία. Επιβεβαιώθηκε λοιπόν ότι η κυριαρχία δεν αφορά μόνο την προστασία από εξωτερικές παρεμβολές, αλλά πρωταρχική ευθύνη αποτελεί και η ευημερία του πληθυσμού. Το σημαντικότερο κλειδί στην ιδέα αυτή ήταν η ενεργοποίηση της ευθύνης της ευρύτερης κοινότητας κρατών όταν ένα δεύτερο κράτος βρίσκεται σε κατάσταση απροθυμίας ή ανικανότητας να εκπληρώσει την ευθύνη του να προστατεύσει, είτε είναι το ίδιο ο πραγματικός δράστης εγκλημάτων ή αγριοτήτων είτε όχι.

Έπειτα λοιπόν από την υιοθέτηση της ιδέας αυτής από το 2005 και ύστερα, κάθε όργανο και υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών συμβάλλει ενεργά στην ευθύνη για προστασία. Συγκεκριμένα, ο Γενικός Γραμματέας συμβάλλει στην εφαρμογή της μέσω των ενημερώσεών του προς τα διακυβερνητικά όργανα των ΗΕ και του έργου των διαφόρων τμημάτων που συνθέτουν τη Γραμματεία σε θέματα που σχετίζονται με την έγκαιρη προειδοποίηση, πρόληψη των συγκρούσεων, ανθρωπίνων δικαιώματα και συνεργασία με περιφερειακές οργανώσεις.¹⁵ Η Γενική Συνέλευση από την πλευρά της, ως κύριο όργανο εκπροσώπησης, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην έκκληση να συμμορφώνεται το κράτος με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους για την πρόληψη και

¹³ United Nations-Office of Drugs and Crime, <https://www.unodc.org/unodc/en/terrorism/organizational-structure.html>, , ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

¹⁴ United Nations-Office of Drugs and Crime, <https://www.unodc.org/unodc/en/terrorism/mandate-of-the-terrorism-prevention-branch.html>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

¹⁵ United Nations-Office of the Responsibility to Protect, <https://www.un.org/en/genocideprevention/secretary-general.shtml>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

την τιμωρία εγκλημάτων ή για την αντιμετώπιση τρομοκρατικών ενεργειών του Συμβουλίου Ασφαλείας. Ωστόσο, διαθέτει έναν ακόμη θεμελιώδη ρόλο στην προώθηση της ευθύνης για την προστασία, μέσω συζητήσεων για θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της.¹⁶ Το Συμβούλιο Ασφαλείας, ως το όργανο με πρωταρχική ευθύνη για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή της αρχής της υπευθυνότητας. Ειδικότερα, επιτυγχάνει το έργο του μέσω της πρόληψης ή της αναστολής των ένοπλων συγκρούσεων και άλλων μορφών βίας, αλλά και της ανάθεσης μέτρων ειρήνευσης με στόχο την προστασία των αμάχων.¹⁷ Τέλος, το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από πλευράς του, με την βοήθεια διαφόρων μηχανισμών, συμβάλλουν στην εφαρμογή της ευθύνης προστασίας μέσω της διατύπωσης συστάσεων που ενθαρρύνουν την τήρηση των διεθνών προτύπων και υποχρεώσεων απέναντι στις θεμελιώδεις ελευθερίες και δικαιώματα του ανθρώπου που μπορεί να βρίσκονται σε κίνδυνο ή να παραβιάζονται λόγω διάπραξης εγκλήματος.¹⁸

Αντιτρομοκρατική Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Union Counter-Terrorism Strategy)

Η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για οποιοδήποτε είδος παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, πόσο μάλλον μιας τρομοκρατικής ενέργειας που απειλεί την ασφάλεια, τις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών και τις περισσότερες φορές επιφέρει την θάνατο ανθρώπινων ζώων, υπήρξε εξ αρχής καταδικαστέα. Ειδικότερα μετά την τρομοκρατική επίθεση της 1^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001, όπως και τα Ηνωμένα Έθνη, έτσι και η ΕΕ προχώρησε σε καταγιγιστικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να αποτρέψει ένα μελλοντικό παρόμοιο συμβάν. Υιοθέτησε λοιπόν μια σφαιρική προσέγγιση για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού, μέσω της ενίσχυσης ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα και στα όπλα, κανόνων για την πρόληψη νέων μορφών τρομοκρατίας και τέλος μέσω της δημιουργίας ενός σώματος, κατάλληλο να καταπολεμήσει οποιαδήποτε μορφή τρομοκρατικής προπαγάνδας στο διαδίκτυο.¹⁹ Έπειτα μάλιστα από την τρομοκρατική επίθεση στην Μαδρίτη το 2004, προχώρησαν στην δημιουργία ενός συντονιστή της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, τον Gilles de Kerchove (Counter-Terrorism Coordinator), ο οποίος διατηρεί την ίδια θέση μέχρι και σήμερα, προκειμένου να συντονίζει τις εργασίες του Συμβουλίου, να παρουσιάζει συστάσεις πολιτικής, να παρακολουθεί τη εφαρμογή της Στρατηγικής της ΕΕ, να συντονίζει τα αρμόδια

¹⁶ United Nations-Office of the Responsibility to Protect, <https://www.un.org/en/genocideprevention/general-assembly.shtml>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

¹⁷ United Nations-Office of the Responsibility to Protect, <https://www.un.org/en/genocideprevention/security-council.shtml>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

¹⁸ United Nations-Office of the Responsibility to Protect, <https://www.un.org/en/genocideprevention/human-rights-council.shtml>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

¹⁹ European Council, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

προπαρασκευαστικά όργανα και να βελτιώνει την επικοινωνία της ΕΕ με τρίτες χώρες.²⁰

Έναν χρόνο αργότερα, υιοθέτησε την Αντιτρομοκρατική Στρατηγική (European Union Counter-Terrorism Strategy), με στόχο τον περιορισμό της τρομοκρατίας και την παροχή ασφάλειας στις Ευρωπαϊκές Χώρες. Βασιζόμενη φυσικά στην συνεργασία της με τρίτες χώρες αλλά και διεθνείς δρώντες, η Στρατηγική επικεντρώνεται σε 4 βασικούς πυλώνες: 1) Πρόληψη(protect), 2) Προστασία(prevent), 3) Καταδίωξη (pursue) και 4) Αντίδραση (respond). Έχοντας ως βάση τις αξίες της ενδυνάμωσης των εθνικών δυνατοτήτων, της διευκόλυνσης της ευρωπαϊκής συνεργασίας, της ανάπτυξης συλλογικών δεξιοτήτων και της προώθησης ενός διεθνούς συνεταιρισμού, η ΕΕ επιλέγει αρχικά την Πρόληψη, με σκοπό να μην επιτρέψει στους πολίτες να στραφούν σε οποιαδήποτε μορφή ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης από τρομοκράτες. Στην συνέχεια, προχωράει με την Προστασία, προκειμένου να παράσχει ασφάλεια στους πολίτες και της υποδομές της, μειώνοντας παράλληλα τις πιθανότητες μίας υποκείμενης τρομοκρατικής επίθεσης μέσω της προστασίας των συνόρων και των μεταφορικών μέσων. Έπειτα, επιλέγει την Καταδίωξη τρομοκρατών εντός και εκτός των ευρωπαϊκών συνόρων μέσω του παγώματος χρηματοδότησης τρομοκρατών και της αποτροπής πρόσβασης τους σε εργαλεία πολέμου. Τέλος, ολοκληρώνει την στρατηγική της μέσω της ταχύτατης Αντίδρασης της να ανταποκριθεί σε οποιαδήποτε τρομοκρατική πράξη, πριν και αφού συμβεί, οργανώνοντας και ελαχιστοποιώντας τις επιπτώσεις μίας επίθεσης.²¹

Μία τέτοιου εύρους πολιτική δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει αποτελεσματικά χωρίς την συνεργασία της ΕΕ με τρίτες χώρες, ιδίως γειτονικές. Οι σχέσεις αυτές αφορούν κυρίως την ανταλλαγή πολιτικών αντιλήψεων, την θέσπιση ρητρών και συμφωνιών συνεργασίας, την οικοδόμηση ικανοτήτων με χώρες και ηπείρους στρατηγικής σημασίας όπως τα Δυτικά Βαλκάνια, την Μέση Ανατολή, την Βόρεια Αμερική, την Ασία και την Αφρική. Η συνεργασία της όμως κυρίως με τις ΗΠΑ, αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της στρατηγικής της, μέσω της σύναψης συμφωνιών συνεργασίας σε τομείς όπως η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, οι μεταφορές και τα σύνορα, η αμοιβαία νομική συνδρομή και η έκδοση. Πέρα όμως από την συνεργασία της με τρίτες χώρες, διαθέτει επίσης στενούς δεσμούς με διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς για τη διαμόρφωση διεθνούς συναίνεσης και την προώθηση διεθνών κανόνων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, μεταξύ των οποίων είναι και ο ΟΗΕ, το Παγκόσμιο Φόρουμ κατά της Τρομοκρατίας και ο ΟΑΣΕ.²² Στο πλαίσιο μάλιστα της συνεργασίας της με τον ΟΗΕ, η ΕΕ έχει θεσπίσει περιοριστικά μέτρα κατά προσώπων ή οντοτήτων που συνδέονται με το δίκτυο της Αλ Κάιντα.

²⁰ European Council, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

²¹ Council of the European Union (2005) *The European Union Counter-Terrorism Strategy*, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14469-2005-REV-4/en/pdf>, 14469/04/05 REV 4, 30/11/05

²² European Council, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/eu-strategy/>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

ο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (European Council)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο από την πλευρά του, σε συνεργασία με το Συμβούλιο της ΕΕ, αναλαμβάνουν από κοινού δράση τόσο σε εσωτερικό όσο και σε εξωτερικό επίπεδο, καθορίζοντας τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο βέβαια δεν είναι νομοθετικό θεσμικό, επομένως δεν διαπραγματεύεται ούτε εκδίδει νομοθετικές πράξεις της ΕΕ. Αντ' αυτού, καθορίζει το πολιτικό πρόγραμμα της ΕΕ, εγκρίνοντας ψηφίσματα, όπου προσδιορίζονται ζητήματα προβληματισμού και δράσεις προς ανάληψη. Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις τον Ιανουάριο του 2015 στο Παρίσι, η ΕΕ αποφάσισε να αντιδράσει πιο δυναμικά και να επιταχύνει την εφαρμογή μέτρων για την καταπολέμηση των τρομοκρατικών επιθέσεων. Τα μέτρα αυτά αφορούσαν: α) την κατοχύρωση της ασφάλειας των πολιτών, β) την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και τη διαφύλαξη των αξιών και τέλος γ) τη συνεργασία με διεθνείς εταίρους.²³ Το 2017 μάλιστα κατοχυρώθηκαν επιπλέον μέτρα για την ενίσχυση της ιχνηλασιμότητας των όπλων και των κανόνων για την απόκτηση και την κατοχή των πλέον επικίνδυνων πυροβόλων όπλων σε συνδυασμό με την ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα.²⁴

ο Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σε γενικότερα πλαίσια στοχεύει στην εξασφάλιση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης. Οι Ευρωπαίοι έχουν την ανάγκη να αισθάνονται σίγουροι ότι, όπου και αν κινούνται εντός της Ευρώπης, η ελευθερία τους και η ασφάλειά τους προστατεύονται σε πλήρη συμμόρφωση με τις αξίες της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τόσο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και για τα υπόλοιπα όργανα και τα κράτη-μέλη της ΕΕ, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας αποτελεί κοινή ευρωπαϊκή ευθύνη.²⁵ Σημαντική εξέλιξη στην συνολική προσπάθεια αντιμετώπισης του φαινομένου υπήρξε, τον Απρίλιο του 2015, η υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής Ατζέντας για την Ασφάλεια (European Agenda on Security), μέσω της οποίας εγκρίθηκαν μέτρα για την ενδυνάμωση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, την ενίσχυση του διαλόγου της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών της ΕΕ με διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς.²⁶ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από την πλευρά της ενέκρινε διάφορα έκτακτα μέτρα για τη διεξαγωγή επιθέσεων και την ενίσχυση της άμυνας και της ανθεκτικότητας έναντι της τρομοκρατικής απειλής.

²³ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/02/12/european-council-statement-fight-against-terrorism/>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

²⁴ European Council, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

²⁵ European Commission, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/counter-terrorism_en, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

²⁶ European Commission, *The European Agenda on Security*, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf, COM(2015) 185 final, 28/04/15

ο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (European Parliament)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έχοντας την ιδιότητα να λαμβάνει αποφάσεις σε επίπεδο ΕΕ και να ενεργεί παράλληλα ως συν-νομοθέτης, καθώς μοιράζεται με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την εξουσία να εγκρίνει και να τροποποιεί νομοθετικές προτάσεις καθώς επίσης και να αποφασίζει για τον προϋπολογισμό της, αποτελεί ενεργό μέλος ενάντια στις τρομοκρατικές επιθέσεις.²⁷ Από το 2015 μέχρι και σήμερα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει υπερψηφίσει και περάσει διάφορα μέτρα για τον περιορισμό του φαινομένου, όπως η ενίσχυση του προϋπολογισμού για την πρόληψη επιπλέον προσωπικού στην Europol, καθώς επίσης και της κοινής ευρωπαϊκής άμυνας, αλλά και ο συστηματικός έλεγχος όπλων και πολιτών που εισέρχονται και εξέρχονται από την ΕΕ.²⁸

ο Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (European Police Office-Europol)

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία Πληροφοριών, η οποία τέθηκε σε πλήρη λειτουργία τον Ιανουάριο του 1999, είναι ο αρμόδιος οργανισμός της ΕΕ για την επιβολή του νόμου. Αποστολή του είναι να συμβάλει στη δημιουργία μιας ασφαλέστερης Ευρώπης, βοηθώντας τις αρχές επιβολής του νόμου στα κράτη-μέλη της ΕΕ, με σκοπό την καταπολέμηση κάθε μορφής διεθνούς και οργανωμένης εγκληματικότητας και τρομοκρατίας, ενεργώντας ως ο κύριος κόμβος πληροφόρησης, παρέχοντας ευέλικτη επιχειρησιακή υποστήριξη και λύσεις ευρωπαϊκής αστυνόμευσης σε επιτόπιες επιχειρήσεις.²⁹

Η Europol, προκειμένου να εξασφαλίσει αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση ενάντια σε τρομοκρατικές προκλήσεις, δημιούργησε τον Ιανουάριο του 2016, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας (European Counter Terrorism Centre-ECTC), ένα κέντρο επιχειρήσεων και εμπειρογνωμοσύνης, το οποίο επικεντρώνεται: α)στην παροχή επιχειρησιακής υποστήριξης μετά από αίτημα κράτους μέλους της ΕΕ για έρευνες, β)στην αντιμετώπιση ξένων μαχητών, γ)στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρογνωμοσύνης σχετικά με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (μέσω του Προγράμματος Παρακολούθησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας-Terrorist Finance Tracking Programme και της Μονάδας Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης- Financial Intelligence Unit), δ)στην online τρομοκρατική προπαγάνδα και τον εξτρεμισμό, ε)παράνομη διακίνηση όπλων και τέλος στ)στη διεθνή συνεργασία μεταξύ των αρχών καταπολέμησης της τρομοκρατίας.³⁰

²⁷ European Parliament, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

²⁸ European Parliament, https://www.europarl.europa.eu/infographic/europe-and-terrorism/index_en.html, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

²⁹ European Union, https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_en, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

³⁰ Europol, <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

Τέλος, η Ετήσια Έκθεση της Europol (Terrorism Situation and Trend Report-TE-SAT), για την κατάσταση και την εξέλιξη της τρομοκρατίας παρέχει μια επισκόπηση του φαινομένου της τρομοκρατίας στην ΕΕ σε ένα δεδομένο έτος. Καθώς λοιπόν η καταπολέμηση της τρομοκρατίας αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την ΕΕ, η ετήσια αυτή Έκθεση αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κομμάτια στρατηγικής ανάλυσης της Υπηρεσίας Πληροφοριών αφού προσφέρει στους αξιωματούχους επιβολής του νόμου, στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και στο ευρύ κοινό στοιχεία σχετικά με την τρομοκρατία, ενώ παράλληλα εντοπίζει τις αναπτυσσόμενες τάσεις του εγκλήματος, με βάση τις πληροφορίες που διαθέτουν τα κράτη-μέλη στην Europol.³¹

- ο **Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (European Union External Action-EEAS)**

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) είναι η διπλωματική υπηρεσία της ΕΕ. Στοχεύει στη συνεκτικότερη και αποτελεσματικότερη άσκηση της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, ώστε να ενισχυθεί η θέση της Ευρώπης στην παγκόσμια σκηνή. Διαθέτει επίσης ισχυρές σχέσεις συνεργασίας με τα Ηνωμένα Έθνη και άλλους διεθνείς Οργανισμούς. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος της είναι επίσης Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενώ μεταξύ άλλων, συντονίζει τις εργασίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε θέματα εξωτερικών σχέσεων και προεδρεύει των Συνεδριάσεων των Υπουργών Εξωτερικών, Άμυνας και Ανάπτυξης της ΕΕ. Ειδικότερα, στοχεύει: α) στην οικοδόμηση της ειρήνης μέσω πολιτικής, οικονομικής και πρακτικής στήριξης, β) στην εγγύηση της ασφάλειας, γ) στη διατήρηση καλών σχέσεων με τους άμεσους γείτονες της ΕΕ μέσω της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας και τέλος δ) στην αναπτυξιακή και ανθρωπιστική βοήθεια καθώς και την αντιμετώπιση κρίσεων που αφορούν τρομοκρατικές ενέργειες.³²

Σχέση Εθνικής και Διεθνούς Νομοθεσίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Από την ολοκλήρωση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι και σήμερα η διεθνής κοινότητα αναγκάστηκε να λάβει αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να περιορίσει την έξαρση των τρομοκρατικών επιθέσεων, εξασφαλίζοντας παράλληλα ασφάλεια και ελευθερία στους πολίτες των χωρών παγκοσμίως. Η Τρομοκρατική Επίθεση όμως της 9^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001, σε ένα από τα πιο εμπορικά κέντρα του κόσμου, στην Νέα Υόρκη, έθεσε προβληματισμούς σε πολλά νομικά ζητήματα, τόσο ως προς την φύση της ίδιας της τρομοκρατίας όσο και ως προς τις διαφορετικές τακτικές αντιμετώπισης απέναντι στο φαινόμενο αυτό. Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα είναι ο ρόλος των διεθνών οργανισμών στην αντιμετώπιση μίας τρομοκρατικής απειλής και το επακόλουθο ζήτημα της κρατικής κυριαρχίας στην διεθνή κοινότητα.

Συγκεκριμένα, η διεθνής κοινότητα προχώρησε άμεσα στην υιοθέτηση ενός εκτεταμένου ιστού συμβάσεων, νόμων και ψηφισμάτων με στόχο των περιορισμό της

³¹ Europol, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

³² European Union External Action, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/75577/strengthening-eu-security-and-defence_en, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

τρομοκρατίας ενώ παράλληλα τα κράτη ανέλαβαν ατομικά να προσεγγίσουν τα φαινόμενο αυτό, μέσω μίας πληθώρας δραστικών τακτικών και ενεργειών έχοντας ως πυρήνα το κράτος δικαίου. Η ποικιλία λοιπόν αυτών των νομικών πλαισίων σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, δημιούργησε μια περίπλοκη σειρά κανονισμών και κατευθυντήριων γραμμών, καθώς πέρα από την αντιτρομοκρατική νομοθεσία του διεθνούς δικαίου αλλά και κάθε κράτους ξεχωριστά, υπάρχουν επίσης πολλοί διαφορετικοί μηχανισμοί επιβολής του νόμου. Όλο αυτό το πολύπλοκο σύστημα διαφορετικών προσεγγίσεων της αντιτρομοκρατίας σε συνδυασμό με την απουσία ενός διεθνώς συμφωνημένου ορισμού της τρομοκρατίας οδηγούν στην έλλειψη συνοχής.

Ο ορισμός της τρομοκρατίας υπήρξε φλέγον ζήτημα τα τελευταία χρόνια, καθώς αναφερόμαστε σε έναν όρο ο οποίος επηρεάζεται από τις κοινωνικό – οικονομικό – πολιτικές συνθήκες της κάθε κυβέρνησης ξεχωριστά και φυσικά περιλαμβάνει μία ευρεία ποικιλία εννοιών, οι οποίες έχουν οδηγήσει στην δημιουργία αμέτρητων διαφορετικών ερμηνειών που έχουν ως αποτέλεσμα την δυσκολία εναρμόνισης των κρατών με την διεθνή νομική δομή. Επιπλέον, πολλά κράτη εκμεταλλεύονται το κενό στον ορισμό προκειμένου να επιβάλλουν ορισμένα εσωτερικά μέτρα ή να αμφισβητήσουν εδαφικές προκλήσεις. Για αυτόν τον λόγο η κυριαρχία αποτελεί ένα χρήσιμο πλαίσιο αναφοράς για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, όχι όμως ως μία αυστηρά καθορισμένη έννοια, αλλά ως μέσο με το οποίο τα κράτη εξετάζουν τις υποχρεώσεις τους ως προς το διεθνές δίκαιο και προθυμοποιούνται να συνεργαστούν με τους διεθνείς οργανισμούς, ιδίως για την αντιμετώπιση ζητημάτων ασφαλείας.³³

Συνεχίζοντας, προκειμένου να κατανοήσουμε το κενό που δημιουργείται ανάμεσα στο διεθνές δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες οι οποίες διαφέρουν μεταξύ τους, θα αναφερθώ στην παγκόσμια αντιτρομοκρατική αρχιτεκτονική η οποία εξελίχθηκε ταχύτατα ιδίως ύστερα από την τρομοκρατική επίθεση του 2001. Η στρατηγική αυτή στο σύνολο της, αποτελείται από τέσσερις διαφορετικές κατηγορίες: α) τις δυτικές κυβερνήσεις, β) τις κυβερνήσεις των κρατών που συνορεύουν ή βρίσκονται σε περιοχές υψηλού κινδύνου συρράξεων, γ) οι τρομοκρατικές οργανώσεις και δ) τα κράτη που υποστηρίζουν τις τρομοκρατικές ενέργειες. Ειδικότερα, οι δυτικές κυβερνήσεις αποτελούν το πλέον καθοριστικό παράγοντα στην παγκόσμια προσέγγιση της αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας, καθώς διαθέτουν τον μεγαλύτερο αριθμό σχετικών νομοθεσιών ενώ παράλληλα κατέχουν πρωτεύοντα ρόλο στις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ, τις διεθνείς συμβάσεις και τις Επιτροπές. Οι κυβερνήσεις που βρίσκονται σε σημεία υψηλού κινδύνου τρομοκρατίας, σε αντίθεση με τις δυτικές κυβερνήσεις, διαθέτουν ισχυρότερη κουλτούρα του κράτους-δικαίου, ενώ τα νομοθετικά πλαίσια που ακολουθούν μπορούν να χαρακτηριστούν περισσότερο αντιδραστικά, επεκτατικά και δυνητικά καταχρηστικά. Η φύση τώρα των τρομοκρατικών οργανώσεων χαρακτηρίζεται ως

³³ Feinberg Myriam, (2016) *Emerging Voices: 'Sovereignty in the Age of Global Terrorism' What is the Role of International Organizations?*, <http://opiniojuris.org/2016/08/18/emerging-voices-sovereignty-in-the-age-of-global-terrorism-what-is-the-role-of-international-organizations/>, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

ιδιαίτερα αντιδραστική και προσαρμοστική, καθώς εκμεταλλευόμενη το νομοθετικό κενό που δημιουργείται μεταξύ των ενεργειών των τρομοκρατικών ομάδων και των κυβερνήσεων που είναι επιφορτισμένες με την υπεράσπιση των στόχων τους καταφέρνει να ελέγχει την κατάσταση και να κερδίζει τον αγώνα υιοθέτησης ψηφισμάτων που την ευνοούν. Τέλος, τα κράτη που υποστηρίζουν την τρομοκρατία, τα οποία τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα οικονομικής ανάπτυξης αλλά και υιοθέτησης δημοκρατικών θεσμών, είναι ολοένα και λιγότερα, ενώ όσα έχουν απομείνει, χρησιμοποιούν την στρατιωτική επέμβαση ως άμεση λύση του προβλήματος, ενώ παράλληλα προσπαθούν να κρύψουν οποιαδήποτε συμμετοχή τους στην υποστήριξη της τρομοκρατίας.³⁴ Συμπεραίνουμε λοιπόν πως η πραγματικότητα των σύγχρονων απειλών έχει την ανάγκη ενός διεθνούς νομικού πλαισίου που θα απαιτεί από τα κράτη να περιορίσουν τις αρνητικές παγκόσμιες συνέπειες των εθνικών συρράξεων κατά της ασφάλειας. Δεν είναι τυχαίο που το Συμβούλιο Ασφαλείας, εγκρίνοντας το ψήφισμα 1373 μετά την τρομοκρατική επίθεση στις 9/11/2001, έδωσε εντολή σε όλα τα κράτη-μέλη να αποτρέψουν με κάθε τρόπο και να ποινικοποιήσουν οποιαδήποτε μορφή τρομοκρατίας καθώς επίσης και να αποφύγουν την παροχή οποιασδήποτε μορφής υποστήριξης, ενεργητικής ή παθητικής, σε τρομοκράτες. Αυτό όμως που τονίστηκε κυρίως ήταν η συνεργασία των εθνών, μέσω συμφωνιών για την πρόληψη και την καταστολή των τρομοκρατικών επιθέσεων αλλά και τη λήψη μέτρων κατά των δραστών τέτοιων πράξεων.³⁵

Δεν αρκεί όμως η μονομερής δράση του Συμβούλιο Ασφαλείας και τα ψηφίσματα που απαγορεύουν στα κράτη να υποστηρίζουν τρομοκράτες. Εάν τα κράτη δεν κατορθώσουν να αντιμετωπίσουν διακρατικές απειλές, είναι επιτακτική η ανάγκη ύπαρξης ενός διεθνούς νομικού καθεστώτος, το οποίο να τους επιβάλλει πιθανές κυρώσεις ή, ενδεχομένως, στρατιωτική παρέμβαση που αποσκοπεί στην εξουδετέρωση αυτών των απειλών. Μία τέτοιου είδους προσέγγιση απαιτεί λοιπόν την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών με το διεθνές δίκαιο, καθώς αποτελεί το κλειδί για την δημιουργία μιας δυναμικής και συντονισμένης στρατηγικής ενάντια στην τρομοκρατία. Μόνο μέσω βραχυπρόθεσμων θυσιών για το κοινό καλό, όπως μικρών τεχνοκρατικών προσαρμογών που θα αφορούν καθαρά την πρόληψη, την αντιμετώπιση, την συνεργασία και την ασφάλεια, θα μπορέσουν τα κράτη και οι διεθνείς δρώντες συλλογικά να περιορίσουν το φαινόμενο αυτό, αφιερώνοντας όσο χρόνο και προσπάθεια χρειάζεται για να επιτευχθεί το εγχείρημα αυτό.

Απειλή της εθνικής κυριαρχίας από την διεθνή νομοθεσία?

Διάφοροι επιστήμονες και εμπειρογνώμονες έθεσαν τον προβληματισμό περί καταπάτησης της εθνικής κυριαρχίας στα πλαίσια δημιουργίας ενός παγκόσμιου αντιτρομοκρατικού νομοθετικού πλαισίου, το οποίο δίνει την δυνατότητα στους

³⁴ The French Institute for International and Strategic Affairs-IRIS (2016), *How will the international counterterrorism architecture evolve in the next 5 years and in what way does it affect humanitarian action?*, <https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2016/11/ENG-Observatoire-Pro prospective-Huma-CounterTerrorism-October-2016.pdf>, σελ. 5-7, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

³⁵ Lawless Michael (2008), *Terrorism: An International Crime*, *International Journal* Vol. 63, No. 1, (Winter, 2007/2008), ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

διεθνείς δρώντες να επηρεάσουν έμμεσα ή άμεσα, αναλόγως την περίσταση, την εθνική νομοθεσία ενός έθνους στα πλαίσια μίας τρομοκρατικής ενέργειας, αμφισβητώντας με αυτό τον τρόπο τα όρια μεταξύ διεθνούς και εθνικού δικαίου.

Η αλήθεια είναι πως ο σύγχρονος κόσμος καταλύεται από την *παγκοσμιοποίηση*, τον *κοσμοπολιτισμό* και τον *διεθνισμό*, έννοιες που εύκολα θέτουν σε απειλή την εθνική κυριαρχία. Οποιαδήποτε λοιπόν ανησυχία περί παραβίασης της κυριαρχίας ενός κράτους, μπορεί εύκολα να διαχυθεί στην κοινωνία μέσω της συναισθηματικής πειθούς και του πολιτικού λόγου. Η αλήθεια όμως διαφέρει κατά πολύ, καθώς το νόημα της κυριαρχίας είναι συγκεχυμένο και οι χρήσεις του είναι ποικίλες, ακόμη και καταστρεπτικές πολλές φορές για τις ανθρώπινες αξίες. Ουκ ολίγα παραδείγματα υπάρχουν, όπου κράτη έχουν καταπατήσει τα ανθρώπινα δικαιώματα, το διεθνές δίκαιο και έχουν προχωρήσει στην θανάτωση ανθρώπων χωρίς ατιμωρησία, εκμεταλλευόμενοι την έννοια της εθνικής τους κυριαρχίας.³⁶

Για αυτό τον λόγο οφείλουμε να προσεγγίσουμε την κυριαρχία(sovereignty) μέσω μίας νομικής και φιλοσοφικής ερμηνείας όπου θα ανταπεξέρχεται στις σύγχρονες παγκόσμιες προκλήσεις, με σεβασμό φυσικά στα εθνική νομοθεσία των κρατών. Αναφερόμαστε λοιπόν σε μία μορφή κυριαρχίας ως ευθύνη όχι μόνο για τα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών του κράτους, αλλά και για τη συνεργασία, τον έλεγχο των διεθνικών απειλών και την ειρήνη. Με άλλα λόγια, είναι υπό όρους κυριαρχία με μια πρόσθετη προϋπόθεση, την διεθνική συνεργασία για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στο εξωτερικό.

Πέρα όμως από την σκοπιά των κρατών για το ζήτημα της εθνικής κυριαρχίας, θα πρέπει να αναρωτηθούμε, εάν η εξωτερική παρέμβαση από την πλευρά της μπορεί να συμφιλιωθεί με τον σεβασμό της κυριαρχίας του κράτους. Σε αυτό το ερώτημα έρχεται να μας απαντήσει ο ΟΗΕ, ο οποίος έρχεται να μετατρέψει την έννοια κυριαρχίας της Βεσφαλίας στην κυριαρχία ως ευθύνη απέναντι στην προστασία από σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η κυριαρχία λοιπόν εδώ υπονοεί ότι τα ίδια τα κράτη φέρουν την πρωταρχική ευθύνη να αποτρέπουν ανθρωπιστικές καταστροφές εντός των συνόρων τους, να αντιδρούν άμεσα και να ξαναχτίζουν ότι έχει καταστραφεί. Αλλά υπό την κυριαρχία ως ευθύνη, η διεθνής κοινότητα χρησιμεύει ως ανασταλτικός μηχανισμός με εξωτερική στρατιωτική παρέμβαση ως έσχατη λύση, αν αποδειχθούν αδύνατα τα μέτρα πίεσης ή βοήθειας, σε περίπτωση που το κράτος αποτύχει να λάβει δράση μόνο του. Η ερμηνεία του ΟΗΕ σε αυτή την περίπτωση είναι πως όταν ορίσουμε την κυριαρχία ως ευθύνη και όχι ως έλεγχο, η εξωτερική παρέμβαση όταν ένα κράτος θα αδυνατεί να εκπληρώσει την ευθύνη του για προστασία, δεν θα αποτελεί παραβίαση της κυριαρχίας του.³⁷

³⁶ Luban David (2018) *Nationalism, Human Rights, and the Prospects for Peace: An Essay on Sovereign Responsibilities*, <http://globaltrust.tau.ac.il/wp-content/uploads/2018/04/18-02-David-Luban.pdf>, σελ.5-6, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

³⁷ Luban David (2018) *Nationalism, Human Rights, and the Prospects for Peace: An Essay on Sovereign Responsibilities*, <http://globaltrust.tau.ac.il/wp-content/uploads/2018/04/18-02-David-Luban.pdf>, σελ.18, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

Η Γενική Συνέλευση μάλιστα του ΟΗΕ υιοθέτησε την ιδέα πως τα κράτη έχουν την ευθύνη να προστατεύσουν τον λαό τους από «γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου, εθνοκάθαρση και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας». Σε συνέχεια, η διεθνής κοινότητα, ενεργώντας μέσω του ΟΗΕ, έχει την ευθύνη να χρησιμοποιήσει τα κατάλληλα διπλωματικά, ανθρωπιστικά και άλλα ειρηνικά μέσα για να συμβάλει στην προστασία των πληθυσμών. Επιπλέον, τα κράτη οφείλουν να αναλάβουν συλλογική δράση, εγκαίρως και αποφασιστικά, μέσω του Συμβουλίου Ασφαλείας, εάν αποτύχουν όλα τα άλλα. Βλέπουμε λοιπόν πως η διαχείριση των απειλών κατά της ανθρωπότητας συνίσταται στην συνεργασία, η οποία όμως με την σειρά της απαιτεί εξισορρόπηση συμφερόντων αλλά και βραχυπρόθεσμων θυσιών για διατήρηση της ειρήνης, της ασφάλειας και της ελευθερίας.³⁸

³⁸ Luban David (2018) *Nationalism, Human Rights, and the Prospects for Peace: An Essay on Sovereign Responsibilities*, <http://globaltrust.tau.ac.il/wp-content/uploads/2018/04/18-02-David-Luban.pdf>, σελ.20-21, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εξετάζοντας λοιπόν την συλλογική προσπάθεια των διεθνών δρώντων σε συνεργασία με τα κράτη και τις εθνικές τους νομοθεσίες, συμπεραίνουμε πως έπειτα από την απότομη αύξηση των τρομοκρατικών επιθέσεων, από τον Σεπτέμβριο του 2001 και ύστερα, η συνεργασία των κρατών και η υιοθέτηση νόμων και ψηφισμάτων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την εξασφάλιση της ασφάλειας και της ελευθερίας των πολιτών, εκτοξεύθηκε. Το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατών ήταν έτοιμα να συνάψουν διεθνείς, περιφερειακές και διακρατικές σχέσεις συνεργασίας, ενώ παράλληλα να μοιραστούν δεδομένα και πληροφορίες με τα υπόλοιπα έθνη, προκειμένου να διασφαλίσουν την προστασία των πολιτών εντός των συνόρων τους.

Φυσικά όλη αυτή η συλλογική προσπάθεια επιβραδύνεται εξαιτίας της έλλειψης συνοχής ανάμεσα στο διεθνές δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες. Τα κενά που προκύπτουν σε συνδυασμό με τα όρια που θέτουν οι νομοθεσίες και τα ρυθμιστικά πλαίσια του κάθε κράτους ξεχωριστά δυσχεραίνουν την προσπάθεια εναρμόνισης των μερών. Τα κράτη λοιπόν οφείλουν να επανεξετάσουν κρίσιμες παραχωρήσεις και να ξεκινήσουν τις διαπραγματεύσεις με τους διεθνείς δρώντες προκειμένου να καταλήξουν σε μία βιώσιμη λύση που θα εξυπηρετεί τα συμφέροντα όλων ανεξαιρέτως, ενώ παράλληλα θα καταστεί αποτελεσματική για την καταπολέμηση κάθε είδους τρομοκρατικής ενέργειας.

Από την πλευρά τους τα Ηνωμένα Έθνη, καθώς επίσης και οι Στρατηγικές που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα υπόλοιπα διεθνή φόρουμ, οφείλουν να εντατικοποιηθούν, καθώς παρουσιάζουν διάφορες αδυναμίες, καθιστώντας τα ελαφρώς αναποτελεσματικά. Σημαντικά βήματα στην περαιτέρω ανάπτυξη της αντιτρομοκρατικής αρχιτεκτονικής, αποτελούν η δημιουργία κοινών στρατιωτικών δράσεων, καθώς επίσης και η περαιτέρω δέσμευση των εμπλεκόμενων μερών να τηρούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Οφείλουν επίσης, να κινητοποιήσουν τα κράτη προκειμένου να προωθήσουν μία συστηματική παρακολούθηση της τήρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και οποιαδήποτε αναγκαία συμμόρφωση. Τέλος, ο καθορισμός ενός διαφανούς στρατιωτικού ποινικού κώδικα, όπου στην περίπτωση παραβίασης ενός νόμου σε διεθνή ένοπλη σύγκρουση, θα έχει ως στόχο την δέουσα διεξαγωγή έρευνας και την τιμωρία του κατηγορούμενου, αφού φυσικά υπάρξει διεθνής ενημέρωση, θα διασφαλίσει το αίσθημα της δικαιοσύνης και της ασφάλειας των πολιτών παγκοσμίως.

Η ελευθερία, η ασφάλεια και η δικαιοσύνη αποτελούν θεμελιώδη δικαιώματα όλων των πολιτών ανεξαιρέτως και κανείς δεν επιτρέπεται να τα παραβιάσει αυθαίρετα για δικούς του προσωπικούς στόχους. Οποιαδήποτε παραβίαση θεωρείται καταδικαστέα και όλα τα κράτη παγκοσμίως, σε συνεργασία με τους διεθνείς δρώντες οφείλουν να τα προστατεύουν και να τα προωθούν ανεξαιρέτως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΡΑ

Aoláin Ní Fionnuala (18th July 2019) *The Massive Perils of the Latest U.N. Resolution on Terrorism*, <https://www.justsecurity.org/64840/the-massive-perils-of-the-latest-u-n-resolution-on-terrorism/>, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

Chertoff Michael, *The Responsibility to Contain: Protecting Sovereignty Under International Law*, (January/February 2009), *Foreign Affairs*, Vol. 88, No. 1., ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

Deflem Mathieu (2006) *Global Rule of Law or Global Rule of Law Enforcement? International Police Cooperation and Counterterrorism*, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 603, January, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

Feinberg Myriam, (2016) *Emerging Voices: 'Sovereignty in the Age of Global Terrorism' What is the Role of International Organizations?*, <http://opiniojuris.org/2016/08/18/emerging-voices-sovereignty-in-the-age-of-global-terrorism-what-is-the-role-of-international-organizations/>, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

Lawless Michael (2008), *Terrorism: An International Crime*, *International Journal* Vol. 63, No. 1, (Winter, 2007/2008), ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

United Nations (2018), *Secretary-General Signs United Nations Coordination Compact with 36 Entities to End Terrorism, Violent Extremism Worldwide*, <https://www.un.org/press/en/2018/sgsm18907.doc.htm>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΟΗΕ & ΕΕ

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/02/12/european-council-statement-fight-against-terrorism/>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

Council of the European Union, *The European Union Counter-Terrorism Strategy*, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14469-2005-REV-4/en/pdf>, 14469/04/05 REV 4, 30/11/05

European Commission, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/counter-terrorism_en, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

European Commission, *The European Agenda on Security*, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf, COM(2015) 185 final, 28/04/15, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

European Council, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

European Council, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

European Council, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/eu-strategy/>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

European Council, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

European Parliament, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

European Parliament, https://www.europarl.europa.eu/infographic/europe-and-terrorism/index_en.html, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

European Union External Action, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/75577/strengthening-eu-security-and-defence_en, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

European Union, https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_en, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

Europol, <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

Europol, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report>, ημερομηνία πρόσβασης 25 Μαρτίου 2020

Security Council-Counter Terrorism Committee, <https://www.un.org/sc/ctc/resources/general-assembly/un-global-counter-terrorism-strategy/>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

Security Council-Counter Terrorism Committee, <https://www.un.org/sc/ctc/about-us/>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

UN General Assembly Resolution 71/291 (2017), <https://www.undocs.org/a/res/71/291>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

UN General Assembly Resolution A/71/858 (2017), <https://undocs.org/A/71/858>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations - Office of Counter-Terrorism, <https://www.un.org/counterterrorism/what-we-do>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations – Office of Counter-Terrorism, <https://www.un.org/counterterrorism/global-ct-compact>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Human Rights Council, <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/AboutCouncil.aspx>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Human Rights,
<https://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/WhatWeDo.aspx>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Office of Counter Terrorism, <https://www.un.org/counterterrorism/un-global-counter-terrorism-strategy>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Office of Counter-Terrorism,
<https://www.un.org/counterterrorism/about>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Office of Drugs and Crime,
<https://www.unodc.org/unodc/en/terrorism/organizational-structure.html>, ,
ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Office of Drugs and Crime,
<https://www.unodc.org/unodc/en/terrorism/mandate-of-the-terrorism-prevention-branch.html>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Office of the Responsibility to Protect,
<https://www.un.org/en/genocideprevention/secretary-general.shtml>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Office of the Responsibility to Protect,
<https://www.un.org/en/genocideprevention/general-assembly.shtml>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Office of the Responsibility to Protect,
<https://www.un.org/en/genocideprevention/security-council.shtml>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

United Nations-Office of the Responsibility to Protect,
<https://www.un.org/en/genocideprevention/human-rights-council.shtml>, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

EPEYNEΣ

Arend Jan-Michael και Heinz S. Wolfgang (2005) *The International Fight against Terrorism and the Protection of Human Rights*, German Institute for Human Rights,
https://www.institut-fuer-menschenrechte.de/uploads/tx_commerce/study_the_international_fight_against_terrorism_and_the_protection_of_human_rights.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 20 Μαρτίου 2020

Luban David (2018) *Nationalism, Human Rights, and the Prospects for Peace: An Essay on Sovereign Responsibilities*, <http://globaltrust.tau.ac.il/wp-content/uploads/2018/04/18-02-David-Luban.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

National Model United Nations (2018), *Measures to Strengthen International Counter-Terrorism Efforts*, <http://hs.umt.edu/mun/documents/topicGuides/NMUN-2018-GA1-sec3-counter-terrorism1.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020

The French Institute for International and Strategic Affairs-IRIS (2016), *How will the international counterterrorism architecture evolve in the next 5 years and in what way does it affect humanitarian action?*, <https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2016/11/ENG-Observatoire-Prospective-Huma-CounterTerrorism-October-2016.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 28 Μαρτίου 2020